

FÖP för Backaplan

Synpunkter och reflexioner från boende väster om planområdet

Vi som skriver detta – Ulf Dverre och Erik Liedner – bor ett stycke rakt väster om planområdet. Vi har valt att kommentera planförslaget i huvudsak med utgångspunkt från planområdets kopplingar/relationer/sammansmältning med området västerut. Vi har satt fokus på gångstråk/cykelstråk/grönområden/grönstruktur.

Planförslaget för Backaplan poängterar vikten av kopplingar till kringliggande områden. För att på detta sätt anpassa Backaplansområdet till omgivningen är det viktigt att omgivningen och dess potential beskrivs på ett korrekt sätt. I planförslaget är denna beskrivning/analys av området västerut kortfattad men den är delvis också missvisande. Vi vill därför bidra till att de beslut som tas gällande Backaplansområdet inte bygger på felaktiga eller ofullständiga uppfattningar om området västerut.

Eftersom vi i huvudsak berör grönstrukturfrågor skulle vi uppskatta om vårt inlägg även kunde behandlas som en input till det (enligt uppgift) förestående arbetet med att ta fram ett parkprogram för Lundby.

Befintliga öst-västliga stråk väster om planområdet

Området mellan Gustaf Dahléngsgatan och Flunsås-berget är helt flackt och har en struktur som i stort sett består av långa, parallella öst-västliga vägar/gator. Detta gör området unikt för Göteborg. I nord-sydlig riktning genomkorsas området endast av Wieselgrensgatan. Övriga nord-sydliga gator utgörs av korta lokalgator. Det finns nästan inga möjligheter att röra sig på diagonalen genom detta område.

Cykelvägar och i stort sett även gångvägar följer de öst-västliga stråken. Nedan ges en lista med de cykel- och gångstråk som når Gustaf Dahléngsgatan västerifrån.

- Björlandavägen
- Gamla Björlandavägen
- Grönstråket Flunsåsberget-Fjärdingsplan: Norra kanten
- Grönstråket Flunsåsberget-Fjärdingsplan: Södra kanten
- Västanvindsgatan-Långängen
- Hjalmar Brantingsgatan

Björlandavägen och **Hjalmar Brantingsgatan** är två trafikleder. Ny cykelbana ska enligt uppgift anläggas längs Hjalmar Brantingsgatans norra (?) sida på hela den aktuella sträckan. Cykelbanor finns också på båda sidor av Björlandavägen. Betydelsen för gångtrafik bedöms vara jämförelsevis mindre än betydelsen för cykeltrafik längs båda dessa trafikleder. De stora måtten och ytorna som idag upplevs som något negativt utgör en stor potential. Goda möjligheter finns att ge dessa leder en intressantare gestaltning och mer trivsamt miljö, t.ex. med hjälp av träd- och buskplanteringar. Västerut fortsätter båda gatorna förbi Flunsåsberget och vidare mot bostadsområden i väster. Åt öster fortsätter Hjalmar Brantingsgatan rakt mot Göta älvbron varför denna cykelled utgör en ”motorväg” för cyklister. Björlandavägen går parallellt med gamla Björlandavägen och det är möjligt att ”växla över” till Gamla Björlandavägen för dem som föredrar miljön längs Gamla Björlandavägen.

Gamla Björlandavägen är en renodlad villagata, spikrak under en dryg km (innan den gör en knyck nära Flunsåsberget). Cykelbanor saknas men eftersom gatan är mycket litet trafikerad av bilar är trafikmiljön trygg för cyklister. Även för fotgängare är miljön lugn. Korsningen med Wieselgrensgatan är signalreglerad. Knycken nära Flunsåsberget gör att stråket tar sig förbi Flunsåsberget och vidare västerut. På så vis fångar detta cykelstråk upp många boende i väster. På två avsnitt är gatan stängd för biltrafik: vid knycken vid Flunsåsberget samt förbi kvarteret på Gustaf Dahléngs gatans västra sida. Passagen över Gustaf Dahléngs gatan är inte signalreglerad. Gatans östra ände ligger vid Gamla Tuvevägen, ett kvarter öster om Gustaf Dahléngs gatan. För cyklister och fotgängare kan stråket sägas fortsätta ytterligare österut med Gästgivaregatan (numer en P-plats) och vidare med Swedenborgsgatans GC-bana. På så vis leder stråket till Coop Forum-området/Backaplan.

Grönstråket Flunsåsberget-Fjärdingsplan är ett heterogent, långsträckt område som med tvekan kan kallas grönområde. Området är 1 km långt och ca 120 m brett utom vid Fjärdingsplan där bredden är ca 160 m. ”Grönstråket” är starkt präglad av den gatu- och kvarterstruktur som kännetecknar området mellan Gustaf Dahléngs gatan och Flunsåsberget: räta vinklar i öst-västlig och nord-sydlig riktning.

Från öster räknat består ”grönstråket” av följande delar:

- Fjärdingsplan. 11-mannaplan, gräs. Arrenderas av BK Häcken.
- Ett dagis
- Långängsparken. Här finns i norr en gräsyta med måtten 140x70 m, vilken är omgärdad av en häck och uppvuxna blodlönnar. Gräsytan är försedd med flyttbara fotbollsmål. I söder finns ett antal mindre, rektangulära ytor. En av dessa är en nyrustad lekplats. En annan del är en trädgårdsanläggning, som i formen påminner om stadsplanens formspråk för området mellan Gustaf Dahléngs gatan och Flunsåsberget: Långa öst-västliga gångar med kortare gångar i nord-sydlig riktning. Rabatterna mellan gångarna utgör ”kvarter” i denna stadsplanemodell.
- En grusfotbollsplan, (rymmer två mindre planer).
- Bjurslättsskolan (årskurs 0-6) inkl ett dagis och Stadsdelshuset med bibliotek.
- Wieselgrensgatan
- En parkeringsyta
- Bjurslättplan. Grusad 11-mannaplan. Längs planen finns gräsytor, främst i norr.
- En relativt stor gräsyta vars utformning kan beskrivas som en restyta. Genom och längs denna gräsyta har något för området så unikt som diagonala stråk skapats.
- Ett dagis och ett äldreboende. Norr om äldreboendet finns en parkremsa.
- Östra Flunsåsberget. Med detta avses den del av Flunsåsberget som ligger öster om Blackevägen. Här ligger Flunsåsparken i söder med sin Folkparksscen. De norra 2/3 av Östra Flunsåsberget är mindre kända än Flunsåsparken men dess varierande natur och utsiktspunkter hyser mycket höga upplevelsevärden. Här finns ett stignät som efter upprustning och viss röjning skulle kunna bli en välbesökt målpunkt och rekreationsområde.

I planprogrammet för Backaplan sägs att ”väster om Gustaf Dahléngs gatan finns parallella gc-banor utmed båda sidor av parken som sträcker sig mot Flunsåsparken. Det är logiskt att dessa kan förlängas in mot Backaplan så att ett sammanhängande grönt cykelstråk kan skapas”.

De stråk som löper längs ”grönstråkets” norra och södra kanter är idag endast gångvägar. Enbart en ca 200 m lång sträcka mellan Sockenvägen och Wieselgrensgatan har cykelväg.

”Grönstråkets” gångbanor i norra och södra kanten trafikerar alltså i allt väsentligt av fotgängare även om det förekommer cyklister som trotsar reglerna. Huvudkaraktären är ett lugnt tempo utan biltrafik där även småbarn kan känna sig trygga. (Viktigt eftersom området innehåller en låg- och mellanstadieskola samt fyra förskolor.)

Gångstråken mellan Gustaf Dahléngsgatan och Wieselgrensgatan är, liksom fortsättningen på andra sidan Wieselgrensgatan, helt spikraka. Den norra gångbanan löper tätt intill en oftast hög häck som avgränsar villatomterna. Även på andra sidan gångbanan förekommer bitvis höga häckar. Långa, spikraka, smala gångbanor längs höga häckar är inga goda förutsättningar för att skapa trivsamma stråk. Även längs det södra gångstråket, som gränsar mot flerfamiljshus, finns en hel del häckar.

Fotbollsplan Bjurslättsplan och intilliggande parkeringsyta planeras bli bebyggt med bostäder. En samrådshandling har tagits fram. Smala grönstråksremсор föreslås längs de befintliga gång- och cykelvägarna.

Det norra och södra bilfria stråket har idag ingen smidig koppling till Backaplansområdet. Det norra slutar med ett cykelhinder vid Gustaf Dahléngsgatan. Därefter är man hänvisad till Färgfabriksgatan ett stycke söderut. Det södra stråket har ännu sämre koppling. Stråket slutar vid Lantmätaregatan. Fjärdingsplan blockerar vidare promenad rakt fram. Vill man komma till Färgfabriksgatan måste man först gå 50m söderut på Lantmätaregatan i fel riktning. Därefter använda bostadhusets entréväg (privat mark?) och leta sig fram (via parkeringsytor) till Gustaf Dahléngsgatan, och sedan gå 150 m tillbaka norrut till Färgfabriksgatan (vilken leder till den strategiska bron över Kvillebäcken) Det finns en mindre bekväm smitväg som sparar 50 m onödig omväg. Direkt söder om Fjärdingsplanens staket och fram till parkeringens staket finns en 1,5 m bred restyta. Här kan man passera med barnvagn om man ser upp för hundlortar. Att skapa en rak gångväg fram till Backaplansområdet på bekostad av en del av Fjärdingsplanens areal är förmodligen svårt. Att bredda restytan och anlägga en gångbana där av samma kvalitet som den befintliga bör däremot vara betydligt enklare.

Hur ser dessa båda gångstråk ut i andra änden mot väster? Den norra gångvägen ansluter bakom Fogdegårdens äldreboende till en stig som leder upp i Östra Flunsåsberget. Den södra vägen fortsätter i en brant cykelväg som korsar Östra Flunsåsberget bredvid Flunsåsparken, och mynnar i villaområdet kring Fögderigatan, Blackevägen och Ljungängsbacken. (Denna skogsväg är den ursprungliga tillfartsvägen för bebyggelsen som fanns här uppe vid 1900-talets början. Före Blackevägens utbyggnad och före områdets detaljplan från 40-talet.)

Västanvindsgatan-Långängen saknar cykelbanor men har ändå en relativt trygg trafikmiljö för cyklister, vilken påminner om Gamla Björlandavägen. I höjd med butikerna vid Wieselgrensplatsen genereras naturligt en del biltrafik, men övriga sträckning är mindre belastad. Stråket har ingen självklar fortsättning vidare västerut. För att ta sig förbi Västra Flunsåsberget (väster om Blackevägen) behöver man ”växla över” till Hjalmar Brantingsgatan eller dess lokalgata Munkedalsgatan.

Dessa beskrivna gång- och cykelstråk som når Backaplansområdet från väster har skilda karaktärer och egenskaper. Beroende på varifrån man kommer väljer man lämpligt stråk, men även ärendet/anledningen till cykelturen eller promenaden påverkar valet. Den som cyklar långt med mål i andra delar av staden väljer helst separata, snabba cykelleder utan omvägar. För cyklisten med lokala ärenden kan en lugn trafikmiljö vara viktigare än hastigheten.

Säkerheten i en bilfri miljö kan vara viktigast för barn på väg till skolan. Den som är ute och strosar sätter förmodligen värde på en vacker och stimulerande miljö. Vi tycker man bör utveckla varje stråk utifrån dess särprägel och grundförutsättningar. Det är av stor vikt att dessa stråk, med sina olika karaktärer, får naturlig fortsättning in i det aktuella planområdet. Vi vill särskilt poängtera vikten av att leda ”grönstråkets” båda stråk in i Backaplansområdet. Här finns en unik chans att bygga vidare och skapa en trygg, bilfri och visuellt stimulerande förbindelse i hjärtat av stadsdelen Lundby.

Möjliga förändringar av grönstråket

Grönstråket kan förändras genom att de platser/områden längs stråket förändras och/eller genom att de långa gång- och GC-banorna förändras.

En principiell fråga är huruvida man vill behålla den tydliga rutnätsstrukturen (som präglar stadsdelen). De långa stråken skapar långa siktlinjer och kan upplevas som monotona. Man kan tillföra andra formspråk, t ex organiska former (jämför med engelsk park).

Några punkter vi slutligen nämner kortfattat:

Tydlighet åt det bilfria stråket

Illustrationen av planarbetet redovisar det bilfria stråket med en stark, egensinnig, organisk form. Vi gillar det greppet! Tyvärr finns detta inte kvar i planen för Östra Kvillebäcken. Låta Backaplansområdets bilfria stråk få tydlig karaktär och igenkänning med hjälp av exempelvis form, färg, material och/eller vegetation.

Kopplingen till omgivande stråk är livsviktig

Analysera omgivningarna noga, och eliminera onödiga hinder i övergången till anslutande områden.

Vackra stadsrum och en grön entré till Hisingen

Utnyttja Hjalmar Brantingsgatans och Björlandagatans potential till vackra, gröna stadsrum. Hjalmar Brantingsgatan är ju rent av entréen till Hisingens för den som kommer över Göta Älvbron.

Azaleadalen till Hisingen

En öppen gräsyta omgiven av lummig grönska är önskvärd för boende mellan älven och Flunsåsparken. Ytan skulle vara plats för de aktiviteter som exempelvis förekommer på Slottsskogens gräsytor nedanför Azaleadalen, nämligen brännboll, frisbee-kastning, kubbspel, picknick, mm. Det ser inte ut som om Backaplansområdet kommer att hysa en sådan park. Kan Fjärdingsplan (efter stora åtgärder) eller Långängsparken (efter mindre åtgärder) ges denna funktion?

Vi tar Plikta oxå!

Lekplatsen på Plikta i Slottskogen är en attraktion med ett stort upptagningsområde. Den är inte bara attraktiv för barn i skilda åldrar utan fungerar också som viktig social mötesplats för vuxna. Hisingen borde också ha en sådan strategiskt placerad attraktiv lekplats/mötesplats! Kanske kan den nyrustade lekplatsen/motorikbanan i ”grönstråket” utvecklas vidare till detta.

Förädla Östra Flunsåsberget

Göra åtgärder i östra Flunsås-berget, delen norr om Flunsåsparkens folkparksdel. Här kan skapas en magnet för alla österut boende som vill ta sig till näraliggande natur. Särskilt viktigt är att skapa en tilltalande entré (norr om äldreboendet) samt att förbättra stigar och utföra en del gallring i området.

Förbinda Hisingsparken, Flunsåsberget och Keillers park

I planprogrammet nämns en idé att förbinda Hisingsparken, Flunsåsberget och Keillers park. Detta tycker vi är en mycket intressant utmaning, som vi har vissa idéer och uppslag till. En förbindelse mellan dessa rekreationsområden skulle göra dessa fina tillgångar mer tillgängliga och skapa större attraktion för denna del av Hisingen.

Trafik på diagonalen

En förbindelse enligt förra stycket skulle eventuellt samtidigt kunna tillföra något som saknas i detta område (mellan Gustaf Dahléngatan och Flunsåsberget), nämligen möjligheten att röra på diagonalen. Wieselgrensplatsen och den intilliggande möjligheten att ta sig över/under Hjalmar Brantingsgatan fungerar idag som en stark magnet för gång- och cykeltrafiken i området. Planens rätvinklighet upplevs ibland som onödigt kantig.

Ni är mycket välkomna att kontakta oss ifall ni önskar dialog om det vi skrivit!

Ulf Dverre & Erik Liedner

Göteborg den 27 maj 2008